

зобов'язані керуватися під час виконання своїх службових чи представницьких повноважень, підстави та порядок притягнення до відповідальності за порушення цих вимог та вказано, що зазначений Закон є правовою основою для кодексів чи стандартів професійної етики. Також коротко окреслимо Правила етичної поведінки поліцейських, затверджені наказом Міністерства внутрішніх справ України від 09.11.2016, № 1179 які є, як зазначено у самих Правилах, узагальненим зібранням професійно-етичних вимог щодо правил поведінки поліцейських та спрямовані на забезпечення служіння поліції суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку на засадах етики та загальнолюдських цінностей. Метою цих Правил є урегулювання поведінки поліцейських з дотриманням етичних норм, формування в поліцейських почуття відповідальності перед суспільством і законом за свої дії та бездіяльність, а також сприяння посиленню авторитету та довіри громадян до поліції.

Відтак, як висновок, можемо говорити про те, що моралі та моральності наразі вже відведено певну роль у регулюванні суспільних відносин та, в подальшому, на нашу думку, їхній вплив лише буде посилюватися. Враховуючи суттєві та численні зміни в національному законодавстві, нові життєві реалії, наявність низки невирішених практичних проблем, європейський вектор розвитку сучасної України; в цілому, зазначені питання мають викликати науковий інтерес не лише в сферах філософії, соціології, політології, а й юриспруденції, у тому числі у царині трудового права.

УДК 351/354 (043.2)

Губерська Н. Л., д.ю.н., доцент,
Київський національний університет ім. Т. Шевченка,
м. Київ, Україна

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ВИЩОЇ ОСВІТИ: АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Процес становлення та розвитку вітчизняної системи вищої освіти відзначається надзвичайною складністю і суперечливістю, адже він відбувається як в умовах кардинальної трансформації політичної, соціально-економічної та культурної сфер життя українського суспільства, так і під впливом цілої низки загальносвітових тенденцій розвитку вищої освіти, що вимагає від держави постійного перегляду та коригування національної стратегії розвитку вищої освіти. Вдосконалення національної системи вищої освіти, її інтеграція у світовий освітній простір передбачають побудову ефективної моделі освітньої політики, здатної

забезпечити підвищення якості освітніх послуг; впровадження інноваційних педагогічних систем; рівний доступ до якісної освіти, можливостей і свободи вибору в освіті; модернізацію змісту освіти та її організацію відповідно до світових тенденцій і вимог ринку праці; забезпечення безперервності освіти та навчання протягом усього життя, розвиток державно-громадської моделі управління вищою освітою та ін.

Реформування системи вищої освіти в умовах кардинальної перебудови усіх сфер українського суспільства, реалізація потреб особистості у вищій освіті, захист прав і свобод громадян у даній сфері передбачають побудову ефективної моделі державного управління вищою освітою. Узагальнюючи існуючі наукові підходи до розгляду сутності та структури державного управління вищою освітою, маємо відзначити, що як спеціально організована діяльність органів державної влади та недержавних організацій, спрямована на забезпечення належного функціонування системи вищої освіти відповідно до цілей і завдань освітньої політики, система державного управління вищою освітою містить у собі такі основні складові:

- об'єкт управління (яким є система вищої освіти, що складається з кількох самостійних цілісних елементів управлінського впливу);

- суб'єкт управління (управління вищою освітою здійснюється як державними органами влади, так і недержавними організаціями);

- механізм управління (система форм, методів та відповідних правових інструментів і процедур управління, за допомогою яких забезпечується регулювання системи вищої освіти).

До основних форм управління, що визначають специфіку змісту державного впливу на систему вищої освіти, слід віднести: правові форми (сукупність засобів правового і адміністративного впливу на освітні відносини); організаційні форми (визначення цілей, завдань, розподіл функцій управління, регламентація процедур управлінської діяльності); економічні (фінансові) форми (забезпечення регулювання фінансової, інвестиційної та інноваційної діяльності шляхом розробки стратегічних планів розвитку та фінансування системи вищої освіти); інформаційні форми (інформаційне забезпечення діяльності, розвиток інформаційних технологій, інноваційний розвиток та ін.).

Державне управління системою вищої освіти має розглядатись у контексті загальних процесів розбудови демократичної, правової держави в Україні, адже ті кардинальні соціально-економічні, політичні та культурні зміни, що відбуваються сьогодні в українському суспільстві, зумовлюють суттєві зміни у змісті вищої освіти та характері управління нею. До загальних тенденцій, що сьогодні позначаються на функціонуванні та розвитку сфери вищої освіти, відносимо: демократизацію публічних відносин, децентралізацію державної влади, розвиток ринкових моделей організації та фінансування вищої освіти.

Відзначено, що тенденція демократизації публічних відносин, яка зумовлює зміну ролі держави в управлінні справами суспільства, а також специфіка самої сфери вищої освіти, що окреслює відповідні нормативні межі державного втручання, участь державно-громадських структур в управлінні, дають сьогодні змогу вести мову про процес державного регулювання вищої освіти як особливу форму державного управління, що здійснюється без прямого втручання у діяльність суб'єктів освітніх правовідносин і являє собою систему соціально-економічних, політико-правових та організаційних форм і методів впливу на суб'єктів освітніх правовідносин, що створює оптимальні умови для ефективного функціонування суб'єктів освітніх правовідносин та досягнення ними поставлених цілей. Головними аспектами цього процесу є:

- децентралізація управління вищою освітою, перерозподіл функцій і повноважень між державними управлінськими структурами, розширення повноважень самоврядування у вищій освіті;

- активізація взаємодії влади й суспільства, забезпечення державно-громадського характеру регулювання та контролю у сфері вищої освіти;

- автономізація вищих навчальних закладів;

- оптимізація мережі вищих навчальних закладів, приведення її у відповідність до потреб розвитку економіки та запитів ринку праці;

- забезпечення високої якості освітніх послуг, їх відповідності світовим стандартам;

- диверсифікація фінансування вищої освіти;

- інноваційний розвиток вищої освіти, впровадження нових інформаційно-управлінських і комп'ютерних технологій;

- посилення інтеграції вищої освіти, науки, виробництва, наукової та інноваційної складових у діяльності вищих навчальних закладів;

- демократизація адміністративних процедур у сфері вищої освіти, зокрема, призначення керівників ВНЗ, їх атестації, ліцензування, атестації та акредитації ВНЗ, контрольно-наглядових процедур та ін.

Встановлено, що завдання модернізації та ефективного розвитку системи вищої освіти України, її інтеграції до загальноєвропейської освітньої системи вимагає чіткого визначення сутності вищих навчальних закладів як головних складових елементів загальної системи вищої освіти та ключових суб'єктів освітніх правовідносин, діяльність яких має особливу соціальну значущість і державний інтерес.

Сучасне уявлення про ВНЗ як про головний елемент системи вищої освіти передбачає визначення його адміністративно-правового статусу, що відбиває його місце у відносинах з органами державної влади і управління, а також іншими суб'єктами освітніх правовідносин.

На підставі аналізу та узагальнення існуючих наукових підходів до визначення структури адміністративно-правового статусу вищих навчальних закладів до головних її структурних компонентів, які

дозволяють найбільш оптимально визначити правовий статус ВНЗ як суб'єктів адміністративних правовідносин у сфері вищої освіти, відносимо: принципи, цілі та завдання діяльності вищих навчальних закладів; компетенцію вищих навчальних закладів; юридичну відповідальність вищих навчальних закладів. З'ясовано, що компетенція вищих навчальних закладів, зміст якої становить комплекс законодавчо визначених адміністративних прав та адміністративних обов'язків, не має єдиного обсягу і може суттєво відрізнятися залежно від типу та виду ВНЗ, ступеня його автономії, напряму та сфери діяльності, а також відповідно до інших обставин – ступеня залучення до державного механізму публічного управління, його ролі в реалізації конкретних напрямків у діяльності органів виконавчої влади та ін.

УДК 347.2 (043.2)

Гузарій Д. Ю., студент магістратури,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Троцюк Н. В., к.ю.н.

ГРОШІ ЯК ОБ'ЄКТ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ

Гроші є особливим об'єктом цивільного права, що зумовлено їх функціями, способами забезпечення та сферою правового регулювання.

У спеціальних юридичних словниках гроші характеризуються як один з об'єктів цивільних прав. Головна особливість грошей полягає у тому, що вони, будучи загальним еквівалентом, можуть замінити собою майже будь-який об'єкт майнових відносин, що мають сплатний характер. У цивільному праві гроші, як і цінні папери, визнаються окремим різновидом речей, причому різновидом родових, замінних речей [1, с. 154].

Гроші у цивільно-правовому розумінні, це благо, стосовно якого між суб'єктами виникають цивільні правовідносини, тобто цивільні права та обов'язки.

Говорячи про юридичну природу грошей як складової частини майна, треба зазначити, що в юридичній науці немає єдиної думки. Одні науковці, серед яких Є. Суханов, трактують гроші як різновид речей, визначених родовими ознаками, інші розуміють гроші як самостійний вид матеріальних благ поряд із речами [2, с. 63–64].

На законодавчому рівні гроші набувають значення об'єктів цивільних прав. Так, згідно ст. 177 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України), об'єктами цивільних прав є речі, у тому числі гроші та цінні папери, інше майно, майнові права, результати робіт, послуги, результати інтелектуальної, творчої діяльності, інформація, а також інші матеріальні і